

Kapitalismi--Velho

“Kapitalismi on kuin velho, joka ei enää kykene vallitsemaan loihujensa avulla esille manaamiansa manalan voimia.”

TUHANSITTAIN liike- ja tuotantoyhtiöitä ja yrityksiä kuolee Yhdysvalloissa jokaisena vuotena. Viime vuosien aikana on tuotannollisten yritysten keikahteleminen käynyt yhä nopeammaksi. Pienet yhtiöt sortuvat suurten tieltä. Tilastot osoittavat Yhdysvalloissa olevan nykyään viisitoista teollisuusyhtymää, joilla kullakin on tuotantoon sijoitettuna yli sata miljoonaa dollaria; toista sataa on sellaista yhtymää, joilla on yli kymmenen miljoonan pääoma kullakin tuotantoon sijoitettuna. Sellaisia kansainvälisesti toimivia tuotantoyhtymiä, joiden sijoitettu pääoma on sata miljoonaa, tai siitä yli, lasketaan olevan nykyään maailmassa vähän päälle sadan, näihin kuuluen isäntiä kaikista ihmisroduista. Kaikki määräävimmat teollisuusyhtymät ovat tavalla tai toisella yhteydessä keskenään niiden finanssilikkeiden kautta, jotka ovat välttämättömiä riistaa harjoitettaessa.

TARKISTELLESSAMME koko maailman kapitalistista taloutta ja sen sisäistä suhdetta, sikäli kuin sitä nykyään tilastojen perusteella voidaan tarkkailla, saatamme tulla kysyneeksi itseltämme, että eikö tämä kehitys jo sellaiseen edellytä sitä, että puhe tuotannon anarkiasta alkaa olla vanhentunutta? Kun johtavat tuotannon alat ovat omistuksellisesti samojen rahamiesyhtymien käsissä, niin kuinka voi enää olla summitaista raudan, teräksen, kivihiilen, puutavarain, viljan, kankaan tai minkään tavaran tuotantoa? Eikö tämä vinha vauhti keskittymiskehityksessä ole jo päässyt tilastoista päättäen siihen asteeseen, jossa kapitalistinen tuotanto voidaan tietoisesti balanssoida markkinoilla olevan kysynnän mukaan? Eiköhän se pidäkään paikkaansa, kun on sanottu, että kapitalismi “on kuin velho, joka ei enää kykene vallitsemaan loihujensa avulla esille manaamiansa manalan voimia.”?

Syvempi tutkimus kapitalistiseen talouteen ja sen kehitykseen pakoittaa meidät vastaamaan näihin kysymyksiin vieläkin samoin kuin taloustiede on niihin vastannut kymmeniä vuosia sitten. Suunnaton trustiutuminen antaa kapitalismille vain lisävauhtia kukistumistaan kohti. Yleismaailmallisten yht’äkkisten teollisuuspuoli-

en luonteen vaihtuminen jatkuvaan työttömyyden tilaan ei suinkaan merkitse kapitalistisen tuotannon anarkistisuuden katoamista. Jatkuvan teknillisen kehityksen avulla aikaansaatu tuotannon satumainen tehoistuminen ei voi edellyttää markkinoilla olevan kysynnän balanssointia, koska tuottajien luku tuotannon määrään verraten yhä pienenee ja näiden ostokyky siis vähenee.

On päivän selvää, että mitä suurempi trusti, sitä tuottavammaksi se laitoksensa kykenee saamaan tekniikkaa ja työläisten työtehoa parantamalla; sitä vähemmän työläisiä se tuotemäärään verraten käyttää ja siis sitä vaikeammaksi käy tilanne markkinoilla ja edelleen, mitä suuremmat pääomat, sitä enemmän syytä sijoittaa uudelleen ja niin parantaa vain tätä hullua kiertovauhtia kaikessa edellämaitussa. Voimme siis sanoa kapitalistien tuotannon päinvastoin kehittyvän yhä enemmän anarkistiseksi, mitä korkeammalle se kehittyy, sensijaan että siitä anarkistisuus katoaisi. Trustiutuminen ei voi poistaa tätä kehitysilmiotä. Kaksi tekijää, kilpailu eri tuotannon aloja omistavien yhtymien välillä toiselta puolen ja koskaan loppumaton työväenluokan taistelu kapitalismia vastaan toiselta puolen, murskaavat kaikki ihanteet maailman markkinoil-

la olevan kysynnän balanssoimisesta. Todellisuudessa on viimeaikainen kiihkeä trustiutumisen vain muuttanut kilpailun luonnetta vaarallisemmaksi itselleen kapitalismille. Eri tuotantoalojen välille kehittynyt kilpailu alkaa asettaa kokonaiset yhteiskunnat muutamien yksilöiden mieltävällä riippuvaiseksi. Teknillisen kehityksen seurauksena ovat eri tuotannon alat kulkeutuneet toinen toisestaan riippuvaisiksi paljon nopeammin kuin mitä trustiutuminen on tässä suhteessa kulkenut. Tehokkaaseen liikennelaitokseen turvaten on muutama tuotannon ala jätetty ja täydytty jättää asemaan, jossa joistakin yksilöistä muodostuva toisen tuotannon alan omistava rahamiesjoukko voi sen halvata kokonaan ja siten saattaa suuren osan koko kansasta vaaranalaiseen asemaan. Ilmeisempänä tästä esiintyy rautatieyhtiöiden ja viljatrustin välinen suhde. Rautatieyhtiöt määräävät kuljetuskustannukset esim. hedelmille, joihin vedoten hedelmäyhtiöt voivat jättää vaikka koko New Yorkin kaupungin miljoonalukuisen köyhälistön näitä välttämättömiä ravintoaineita vaille. Hedelmiä on luvallista mädättää satoja vaunulastillisia ja heittää Tyyneenmereen, vaikka idän köyhälistön lapset näivettyisivät ravinnon puutteessa. Kukaan ei voi hedelmä- tai rautatieyhtiötä vaatia edesvastuuseen.

Monilla muilla tuotannon aloilla on samanlaiset suhteet, vaikkakaan eivät ilme ne jokapäiväisessä elämässä niin kipeästi, kuin näissä mainituissa, jotka ruokatavaran vallitsijoina ovat. Kuulemme usein puhuttavan uhkaavasta kumipulasta, öljypulasta ja jopa kahvi- ja sokeripulasta. Näistä aineista ei maailmassa ole vähintäkään puutetta, päinvastoin kaikkia näitä tuhlataan vuosittain niin paljon, että se riittäisi varustamaan puolen maailmaa kymmeniksi vuosiksi. Mutta näiden tuotannon kontrolli on keskittynyt joillekin noista alussamainituista kansainvälisistä trusteista ja finanssiryhtymistä, jotka etujensa mukaan voivat määrätyn maanosan asettaa pulaan, eikä heitä voida siitä estää. "Suuri kansa" yksinkertaisesti vain vaikeroi, kun se tai tämä maksaa niin paljon, että ei jaksaa ostaa.

Myönnettävä on, että nykyaikaiset trustit yrittävät pääasiassa kahdella tavalla estää tilanteen kehittymästä äärimmäiseksi. Ensiksikin tuotantoa yritetään supistaa mikäli mahdollista varsinkin niillä aloilla, joissa tuotannon kontrolli jo on varmoissa, yhteisymmärryksessä toimivissa käsissä. Teräksen tuotanto alkaa olla tässä asteessa, kumin tuotanto siinä on vielä ehkä pitkän ajan, öljyn tuotanto siihen kiihkeästi kuljetetaan. Mutta mitä merkitsee tuotannon supistaminen työläisille? Ei muuta kuin työttömyyttä, ostokyöttömyyttä ja lisää näitä yhä uudelleen, sillä ne aiheutuvat toisistaan ja kii-

hoittavat toinen toistaan. Toisena keino on kuluttajien tulevan palkan panttaaminen, n. k. vähittäismaksujärjestelmä. Tämä on varsin yleistynyt menetelmä niissä maissa, joissa trustiutuminen on kehittynyt pitemmälle. Yhdysvalloissa esim. myytiin v. 1926 kaikkiaan 38 biljoonan dollarin arvosta tavaraa vähittäismaksulla. Tähän kuuluvat autot, pianot, soitokoneet, sähköllä käyvät taloustyökoneet, huonekalut, vaatteet, jälkineet, ja oikeastaampa kaikkea mitä eläkkeeseen tarvitsee, myydään vähittäismaksulla, joskin ensimmäiset korkeahintaisimpina muodostavat vähittäismaksujärjestelmän painavimman osan.

Britaniassa myydään autoista 80 pros. vähittäismaksulla, ompelukoneista 70 pros., pianoista ja soitokoneista 70 pros., huonekaluista 50 pros. ja vaatteista 35

pros. Saksassa myydään autoista 75 pros. vähittäismaksuilla, Suomessa, Puolassa, Rumaniaassa 90 pros., Turkissa 80 pros., Kreikassa 80 pros., Tanskassa 85 pros., Itävallassa, Ranskassa, Italiassa, Hollannissa, Ruotsissa ja Tshkkoslovakiassa 50 pros. Muita tavaroita näissä maissa myydään vähittäismaksuilla samassa suhteessa. Saksassa ja Australiassa on kehitetty eräänlainen tshekki-järjestelmä. Muodostetaan finanssiyhtiö, joka myy vähittäismaksulla tshekkejä, joilla saa ostaa kuin rahalla, vaikka jalkineensa kiillotuttaa tai ajattaa partansa. Vähittäismaksu tässä siis kulkee vain yhden kierroksen — välikäden — enemmän.

Autojen myynnissä kaikissa maissa esiintyy yhdysvaltalainen kapitalisti etunenässä, sillä se on tällä alalla jättiläismäisin ja kykenevin siis yrittämään keinotekoisesti vilkastuttaa markkinoita. Fordin m. m. kerrotaan ryhtyneen valmistamaan 125 mailia autotietä Unkarissa, Budabestista Szegedeen, ehdolla, että Unkarin hallitus sallii hänen tuottaa maahan autoja tullivapaasti ja myydä niitä

\$400 kappaleelta vähittäismaksuilla. Bulgarian kanssa on Fordilla samanlainen sopimus maksuttoman tien rakentamisesta.

Nämä keinot markkinoiden vilkastuttamiseksi merkitsevät sangen vähän. Ja sekään pyrkimys, mikä kapitalisteilla trustitutumisen rinnalla kulkee, nim. eri tuotantoalojen omistuksen keskittäminen, ei tule pelastamaan järjestelmää "loihitimensa manalan voimien" tuhosta. Yhteiskunnallisen työnjaon aikanaan eroittamat tuotantoalat voidaan kyllä keskittää samojen pääomien kontrolloitavaksi, mutta se ei muuta sitä perustetta, jolta kaikki kapitalistisessa järjestelmässä olevat pulmat alkuaan lähtevät, s. o. työvoiman riistoa. Koko kapitalistisen järjestelmän olemassaolon ehtona oleva seikka, palkkatyö, on sen kukistamisen aiheuttaja. Palkkatyöläisten on tultava yhteen tuotannossa, sillä senkautta ainoastaan tullaan ratkaisemaan yhä raskaammaksi ja katkerammaksi kehittyvä taistelu nousevan työväenluokan ja koko maailmaa käsittävästi järjestyneen kapitalistiluokan välillä.

T-n.

